

D ů v o d y:

Nižší soudy založily své rozhodnutí na předpokladu, že žaloba podaná na žalobce okresní hospodářskou záložnou není žalobou o náhradu škody, nýbrž je žalobou podle §u 1435 obč. zák. Dovolatel, uplatňující jediné dovolací důvod podle čís. 4 §u 503 c. ř. s., právem v tom spatřuje nesprávné posouzení právní. Nárok oné žaloby opírá se o tvrzení, že tehdejší žalovaný a nyníjší žalobce, byv zmocněn ku právnímu zastupování okresní záložny hospodářské ve věci jejího zaručení bance B. za firmu H. za 6,000.000 Kč přijal od ní 250.000 Kč s příkazem, by peněz těch použil ku zmenšení řečené její záruky u banky B. o 250.000 Kč, že však žalobce této částky u banky B. nesložil, že se tedy její záruka u této banky nezmenšila o tuto částku, a že proto jest ona povinna platiti na dále 7% úroky z této částky. Z toho plyne, že šlo podle §§ 1009 a 1012 obč. zák. o žalobu zmocnitelčinu proti zmocněnci, a že jejím právním důvodem je porušení smluvní povinnosti, které podle §u 1295 obč. zák. dává poškozenému právo, požadovati na škůdci náhradu škody. Na tom ničeho nemění znění 2 oddílu VII. odstavce řečené žaloby, jehož stylisace volena je tak, že jím mohou býti vzbuzeny úvahy, nejde-li o žalobu podle §u 1435 obč. zák., neboť při zkoumání otázky, jaký jest právní důvod žalobní, nutno podle §u 226 c. ř. s. přihlížeti ku všem v žalobě předneseným okolnostem skutkovým, nelze tedy po-
 minouti nepovšimnutím, že šlo o žalobu zmocnitelčinu proti jejímu advokátu, a že tento právní poměr byl v žalobě zdůrazněn podstatně. Podle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uplatněný důvod dovolací jest důvodný také potud, pokud je dovolatelem spatřován ve výkladu §u 1 pojišťovacích podmínek, že totiž podle posledního odstavce »zastupuje-li se pojištěnec se schválením, anebo na žádost společnosti ve sporu sám, nemá vůči společnosti z a s v o u n á m a h u žádného nároku.« Odvolacím soudem bylo zjištěno (§ 498 c. ř. s.), že dovolatel přišel do úřadovny žalované, kde sdělil s jejím tam přítomným zástupcem, že je žalován okresní záložnou hospodářskou, že žádal, aby se mohl zastupovati sám, že odpověď žalované byla vyhrazena právnímu oddělení žalované, které mu oznámilo dopisem ze dne 18. února 1925, že nárok, o který jde, není nárokem na náhradu škody, nýbrž nárokem podle §u 1435 obč. zák., že tedy nejde o pojištěný případ. Toto úplné odmítnutí opravňovalo dovolatele, by se zřetelem na smluvní povinnosti žalované proti sobě opatřil věc tak, by odvrátil hrozící škodu, při čemž dlužno přihlídnouti, že šlo o advokátský spor. S tohoto hlediska bude také posuzovati dovolatelem tvrzené ujednání, že když Okresní záložna hospodářská upustí od žaloby, nahradí si každá strana sama své útraty (§ 237 c. ř. s.). Ukázal se tedy dovolací důvod čís. 4 §u 503 c. ř. s. důvodným, ale dovolacímu návrhu na změnu rozsudku nebylo lze vyhověti, poněvadž skutkový děj při správném posouzení věci po právní stránce, podle obsahu sporných spisů rozhodný, nebyl v odvolacím rozsudku zjištěn, tedy sporná věc nedozrála k rozhodnutí.

Čís. 6825.

Pojišťovací smlouva.**Měla-li pojišťovna podle pojišťovacích podmínek uplatňovati ne-**

dostatečné údaje pojistníkovy, učiněné při uzavření smlouvy, do jednoho roku od uzavření pojišťovací smlouvy, nemůže tak činiti po té době, třebaž pojistník zemřel před uplynutím jednoho roku od uzavření smlouvy. Úmrtím pojistníka na život nezaniká pojišťovací smlouva. Předpis §u 136 zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., nenabyl dosud účinnosti.

(Rozh. ze dne 23. února 1927, Rv I 1637/26.)

Dne 20. června 1924 pojistila žalovaná pojišťovna Jana B-a na život. Jan B. dne 25. dubna 1925 zemřel, žalovaná však odmítla dopisem ze dne 7. srpna 1925 vyplatiti pojistné, ježto prý při uzavření smlouvy zatajil nemoc, jež byla příčinou smrti. Žalobě vdovy po Janu B-ovi o vyplacení pojistného bylo oběma nižšími soudy vyhověno, odvolacím soudem z těchto důvodů: Ve věci samé jde hlavně o to, zda v souzeném případě lze použiti ustanovení §u 7 čís. 5 pojišťovacích podmínek čili nic. Podle tohoto ustanovení nemůže po uplynutí jednoho roku od uzavření smlouvy pojišť. pojišťovna již uplatňovati nedostatečné údaje pojistníkovy při uzavření smlouvy, vyjímajíc případ nesprávného udání věku, leč by pojistník se dopustil při tom lstivosti. Doslov tohoto ustanovení neposkytuje opory pro úsudek, že ustanovení toto platí jenom tehdy, když smlouva pojišťovací aspoň jeden rok již trvala. Toho ono ustanovení neobsahuje a jest naopak ustanovení to zcela jasné a stanoví přesně, že okolnosti, které jsou uvedeny v §u 7 prvý odstavec poj. podm., mohou se uplatňovati pouze do jednoho roku od uzavření smlouvy pojišťovací. Jiného smyslu řečené ustanovení nemá. Není tedy pochybnosti o tom, že jakmile uplynul jeden rok od uzavření smlouvy pojišťovací, nemůže pojišťovna, bez ohledu na to, trvá-li smlouva pojišťovací již rok nebo ne, uplatňovati nedostatečné pojistníkovy údaje, vyjímajíc ovšem nesprávné udání věku neb dopustil-li se pojistník lstivosti. V souzeném případě byla uzavřena smlouva dne 20. června 1924 a dopisem ze dne 7. srpna 1925 oznámila pojišťovna odstup od smlouvy žalobkyni z důvodu toho, že Jan B. při uzavírání smlouvy činil nesprávné údaje. V době tohoto odstupu však již od uzavření smlouvy pojišťovací uplynul jeden rok a nemůže proto uplatňovati pojišťovna nesprávné údaje pojistníkovy, leda že by prokázala, že dopustil se pojistník lstivosti, t. j. že tak učinil v úmyslu, aby poškodil pojišťovnu. V tom směru však vysvítá z okolností skutkových prvým soudem zjištěných, že Jan B. nebyl si vědom toho, že jest vážně nemocným. Důkaz, že Jan B. lstivě činil nesprávné údaje při uzavření pojišťovací smlouvy, se žalované straně nezdařil a, když tomu tak, nebyla oprávněna po roce odstoupiti od smlouvy s uplatněním nedostatečných údajů pojistníkových. Neprávem dovolává se žalovaná zrušení smlouvy z důvodu §u 871 obč. zák., poněvadž neprokázala, že byla Janem B-em vědomě v omyl uvedena a ostatně by mohla takovou neplatnost uplatňovati jen tehdy, kdyby prokázala, že dopustil se pojištěný lstivosti, čehož však, jak již shora dovozeno, zde není.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatelka uplatňuje dovolací důvody podle čís. 2 a 4 §u 503 c. ř. s., onoho však neprovedla vůbec, neuvědši, v čem by spočívala neúplnost odvolacího řízení, nýbrž spatřuje ji v tom, že odvolací soud vytrhl ze znění pojišťovacích podmínek ustanovení uvedené pod čís. 5 §u 7, že ulpěl na jeho doslovném znění, rozhodl podle něho, nedbav spojitosti řečeného ustanovení s ostatními předpisy. Jde tedy dovolatelce o nesprávné použití předpisu §u 914 obč. zák., jenž je hmotněprávním předpisem, z čehož je zřejmo, že dovolatelka provedla jen dovolací důvod nesprávného posouzení právního, v jehož rámci dlužno přezkoumati také tyto její vývody. Dovolatelka míní, že pochybení druhé stolice spočívá v tom, že, ulpěvši na slovném znění citovaného ustanovení pojišťovacích podmínek, uznala, že nemůže po uplynutí jednoho roku od uzavření pojišťovacích podmínek, — s výjimkou případu nesprávného udání věku a, za určitých předpokladů, lstivosti — uplatňovati nedostatečné údaje Janem B-em učiněné při uzavření smlouvy vůbec a bez ohledu, jak dlouho trvala pojišťovací smlouva. Připouští, že výklad druhé stolice odpovídá sice slovnému znění onoho ustanovení, nikoli však čl. 278 obch. zák., jehož sluší dbáti, že je tedy nesprávným, když druhá stolice nehledí ani ku smyslu a účelu tohoto ustanovení, ani ku podstatě pojišťovací smlouvy vůbec. Tvrdí, že citované ustanovení odpovídá obdobně §u 136 pojišťovacího zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák. s odchylkou, že tento mluví o pětileté, místo jednoholeté lhůtě uvedené v pojišťovacích podmínkách, a že, když má býti použito tohoto ustanovení, je nutno, by pojišťovací smlouva t r v a l a po ustanovenou dobu, při čemž poukazuje k tomu, že pojišťovací smlouva u Jana B-a n e t r v a l a po dobu jednoho roku. Tvrdí, že kdyby odvolací soud vzal zřetel na povahu a podstatu pojišťovacích smlouvy jakož i na její účel, byl by musil poznati, že v souzeném případě předpokladem použití §u 7 čís. 5 pojišťovacích podmínek jest, že pojišťovací smlouva skutečně t r v a l a j e d e n r o k, a že, když n e t r v a l a, není její povinností, by dokazovala lstivost Jana B-a, nýbrž že postačí, prokáže-li, že Jan B. při uzavírání pojišťovací smlouvy vědomě nesprávně a neúplně uvedl řadu okolností, týkajících se jeho zdravotního stavu, jimiž byla uvedena v omyl, jenž byl příčinou, že s ním uzavřela pojišťovací smlouvu. Ostatně míní, i kdyby byl výklad řečeného ustanovení správný, i pak sluší uznati, že odstoupila právem od smlouvy, poněvadž se Jan B. dopustil lstivosti, neboť ji vědomě uvedl v omyl s úmyslem, by od ní dosáhl uzavření pojišťovací smlouvy. Posléze tvrdí, že také předpisy občanského zákona o omylu (§§ 871 a násl.) činí nepochybným, že smlouva s B-em byla neplatnou, a že proto právem odmítla vyplacení pojištěné sumy. Uplatněný důvod dovolací není prováděn po zákonu potud, pokud se dovolatelka uchyluje od odvolacího zjištění. Podle tohoto (§ 498 c. ř. s.) Jan B. nebyl si v čase uzavření pojišťovací smlouvy vědom, že je vážně nemocen, a neuvedl-li, že dne 14. května 1924 byl na konzultaci u Dra. G-a ve Vídni, učinil tak bez jakékoliv lstivosti, z čehož odvolací soud usoudil právem, že se B. nedopustil při uzavírání pojišťovací smlouvy

Istivosti, že nejednal v úmyslu, by poškodil pojišťovnu. Podle odvolacího zjištění byla pojišťovací smlouva uzavřena dne 20. června 1924 a dovolatelka teprve dopisem ze dne 7. srpna 1925 oznámila Anně H-ové svůj odstup od smlouvy z důvodu, že Jan B. učinil při uzavírání smlouvy nesprávné údaje. Z tohoto zjištění uzavírá odvolací soud správně, že pojišťovací smlouva trvala déle než jeden rok. Dovolatelčino tvrzení, že pojišťovací smlouva skončila úmrtím Jana B-a, tedy dnem 23. dubna 1925, poněvadž šlo o životní pojištění uzavřené na určitou dobu, totiž jednak na pojistníkovu dožití roku 1949, jednak na dobu jeho úmrtí, nemá opory v zákoně (§ 63 pojišťovacího zákona ze dne 23. prosince 1917 č. 501 ř. z.). Ustanovení §u 63 jest právem ve prospěch pojistníků v relativně donucovacím (§ 72 téhož zákona) a působí podle §u 167 čís. 23 od 1. ledna 1918 jako předpis pojišťovacího řádu. Leč pojistníková smrt není odpadnutím »zájmu na pojištění« (srovnej porady justičního výboru poslanecké sněmovny z roku 1917 příloha č. 826 poslanecké sněmovny str. 25 a prohlášení vládního zástupce), proto pro otázku zániku pojišťovací smlouvy nepřichází v úvahu, nýbrž dlužno tuto otázku řešiti podle občanského zákona. V tom směru bylo odvolatelkou tvrzeno, že pojišťovací smlouva zanikla teprve jejím odstupem od smlouvy, projeveným jejím dopisem ze dne 7. srpna 1925. Podle §u 1448 obč. zák. zanikají smrtí jen taková práva a závazky, které jsou omezeny na osobu, nebo které se týkají pouze osobních konání zemřelého, což však nedopadá v souzeném případě. Pokud se dovolatelka odvolává na obdobné použití § 136 pojišťovacího zákona ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., nedbá skutečnosti, že předpis tento podle nařízení ministerstva spravedlnosti ve shodě se súčasťnými ministerstvy ze dne 28. prosince 1918, čís. 102 sb. z. a n. a vládního nařízení ze dne 9. prosince 1919, čís. 652 sb. z. a n. nabude účinnosti »teprve dnem, jenž bude později určen,« že tedy jde v souzeném případě o právní poměr založený před působností nové normy, takže obdobné použití je tu vyloučeno. Za tohoto stavu dlužno uznati, že dovolatelkou napadený výklad druhé stolice je správný, že vyhovuje věci i zákonu.

Čís. 6826.

Pozemková reforma.

Státní nemovitý majetek není sice zabrán, jest však předmětem převzetí Státním pozemkovým úřadem a následkem toho předmětem přidělu, při čemž mají platnost všechny předpisy náhradového zákona o převzetí, zejména ohledně osob hospodařících na státní půdě. Pachtýř nemůže se najmě odvolávat na to, že stát jest zavázán ponechat mu půdu až do vypršení smlouvené pachtovní doby, aniž může proti výpovědi uplatňovati domnělý nedostatek souhlasu vlády.

(Rozh. ze dne 23. února 1927, R II 36/27.)

Proti výpovědi Státního pozemkového úřadu, dané pachtýři, namítl vypovězený ve stížnosti najmě, že nejde o majetek zabraný, nýbrž o majetek, jehož vlastníkem jest Československý stát. Rekurzí